

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Анотація. Досліджено проблеми оподаткування прибутку підприємств у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України, а саме склад доходів та витрат, дата їхнього визнання, доцільність запровадження знижувальної ставки податку на прибуток, а також підтвердження такої динаміки змін.

Аннотация. Исследованы проблемы налогообложения прибыли предприятий в связи с принятием Налогового кодекса Украины, а именно состав доходов и затрат, дата их определения, целесообразность введения снижающей ставки налога на прибыль, а также подтверждение такой динамики изменений.

Annotation. The problems of taxation of profits of enterprises in connection with the adoption of the Tax Code of Ukraine, namely the composition of income and costs, the date of their determination, the expediency of implementation of the reducing rate of income tax, as well as a confirmation of such dynamics of change have been investigated.

Ключові слова: Податковий кодекс України, доходи, витрати, ставка податку на прибуток підприємств, дата визнання доходів, дата визнання витрат, лафферівський ефект, доходи бюджету.

Одним із найважливіших факторів економічного зростання будь-якої країни, а також підвищення соціально-економічних показників держави є, насамперед, активна діяльність суб'єктів господарювання, зокрема, вітчизняних підприємств, які прагнуть максимізувати свій прибуток, що можливо лише за умови існування оптимальної системи оподаткування прибутку [1].

Саме прибуток впливає на розвиток самого підприємства та виплату дивідендів учасників [2]. Механізм оподаткування прибутку підприємства має на сьогодні певні недоліки, основним із яких є наявність двох паралельних обліків – податкового та бухгалтерського [3]. Побудова податкової політики в Україні супроводжується зміною принципів і правил оподаткування діяльності підприємств. Вирішальна роль при цьому належить саме Податковому кодексу, який встановлює суб'єктів податкових відносин, права та обов'язки сторін, визначає об'єкти оподаткування, порядок сплати податків та зборів, а також передбачає з максимальними зусиллями подолати зазначену проблему з наявності двох обліків, що є досить незручним і спричиняє розбіжність у визначенні фінансового результату та його оподаткування у податковому та фінансовому обліку [4].

Таким чином, дослідження проблем облікового забезпечення податкових рахунків з податку на прибуток та формування звітності є досить актуальним на сьогоднішній день.

П. Самуельсон, Дж. Б'юкенен, А. Сміт, Дж. Кейнс, Д. Рікардо та інші вчені зробили значний внесок у розвиток наукових підходів до оптимальної системи оподаткування податку на прибуток підприємств [3].

Українські вчені – Бутинець Ф. Ф., Ткаченко Н. М., Ковальов В. В. – досягли значних результатів у дослідженнях проблем узгодження податкового та бухгалтерського обліку податку на прибуток.

Метою даної статті є визначення особливостей прибутку підприємств України.

Згідно з метою ставляться такі завдання: виявлення проблем оподаткування прибутку підприємств, дослідження порядку здійснення податкових розрахунків з податку на прибуток унаслідок змін, зазначених у Податковому кодексі України, а також дослідження проблем взаємозв'язку систем фінансового та податкового обліку при розрахунку фінансових результатів, дослідження пропозицій щодо вдосконалення обліку податку на прибуток.

Об'єктом даного дослідження є процес оподаткування прибутку підприємств.

Предметом виступає податок на прибуток підприємств у складі податкової системи України.

Через надмірне податкове навантаження, тінізацію економіки останніми роками відбулося реформування податкової системи України [5].

Як уже зазначалося, у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України (ПКУ) кардинальних змін зазнав і податок на прибуток підприємств. У фінансовому обліку прибуток визначається за правилами бухгалтерського обліку, а прибуток по декларації з податку на прибуток – згідно з Податковим кодексом. Відповідно до цих документів є ряд відмінностей щодо розрахунків фінансового результату [4].

Податок на прибуток є прямим податком, який сплачують підприємства з прибутку, який дорівнює перевищенню суми доходів над собівартістю реалізованих товарів, виконаних робіт та наданих послуг, а також над сумою інших витрат звітного періоду, тобто прибуток = доходи – с/в реалізованої продукції – інші витрати [6].

Згідно з пунктом 135.1 Податкового кодексу України, доходи, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування, складаються з доходів від операційної діяльності (пункт 135.4 Податкового кодексу України) та інших доходів (пункт 135.5 Податкового кодексу України, крім доходів, визначених у пунктах 135.3 та 136 Податкового кодексу України). Щодо витрат можна сказати,

об'єкта оподаткування, належать витрати операційної діяльності та інші витрати. Слід розглянути, що саме містять зазначені витрати [6].

По-перше, в основу витрат будь-якого підприємства покладена собівартість товарів, наданих послуг, виконаних робіт; а по-друге, у момент реалізації продукції фактично стануть збільшуватися витрати підприємства на виготовлення продукції, ці витрати і входять до її собівартості [1]. Згідно з Податковим кодексом України дохід від реалізації товарів, наданих послуг, робіт визначається за датою переходу покупцеві права власності на товар та за датою складання відповідного документа, що підтверджує факт надання робіт чи послуг. А витрати, згідно з ПКУ, будуть визнаватися відповідно до дати нарахування доходів. За Податковим кодексом України доходи та витрати враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів [2]. Проте це не всі зміни, що стосуються податку на прибуток. Змін зазнає і ставка податку на прибуток, яка протягом 2011 – 2014 років буде поступово зменшуватися і становитиме з: 1 квітня 2011 року – 23 %; 1 січня 2012 року – 21 %; 1 січня 2013 року – 19 %; 1 січня 2014 року – 16 %. Податок на прибуток підприємств є одним із найбільш активних важелів державного регулювання соціально-економічного розвитку, інвестиційної активності, зовнішньоекономічної діяльності, структурних змін у виробництві, забезпечення прискореного розвитку пріоритетних галузей.

Однак існуюча в Україні податкова система використовує його не на повну потужність, бо застосовуються не всі інструменти регулювання. Тому, вдосконалюючи податкову систему України, основну увагу необхідно сконцентрувати на зміні функціональної спрямованості податку на прибуток підприємств із фіскальної на регулюючу. Проте зниження податкових ставок містить у собі загрозу скорочення бюджетних надходжень, що може призвести до порушення виконання державою покладених на неї функцій, зокрема у соціальній сфері.

Наук. керівн. Степанова Е. Р.

Література: 1. Подзєга О. П. Порядок здійснення податкових розрахунків з податку на прибуток підприємства / О. П. Подзєга // Економічний форум. – 2011. – № 2. – С.16–19. 2. Дяченко Н. М. Визначення фінансового результату діяльності підприємства за Податковим кодексом України / Н. М. Дяченко, Н. М. Марченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 54. 3. Ярошевич Н. Б. Податок на прибуток у доходах Державного бюджету України: проблеми та перспективи / Н. Б. Ярошевич, Ю. Ю. Ілюсь // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.7. – С. 288–294. 4. Ганяйло О. М. Проблемні аспекти обліку податку на прибуток [Електронний ресурс] / О. М. Ганяйло, О. М. Колеснікова. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_1/Ganiailo. – Назва з екрану. 5. Колупаєва І. В. Особливості диверсифікації ставки податку на прибуток згідно з Податковим кодексом України / І. В. Колупаєва // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3 (25). – С. 94–97. 6. Податковий кодекс України. – К. : Кондор, 2011. – 472 с. 7. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Назва з екрану. 8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" : Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану. 9. Податковий кодекс України, затверджено ВРУ від 02.12.2010 р. № 2755. – V [Електронний ресурс]

// Офіційний вісник України. – 2010. – № 92 – Режим доступу до журн. : <http://zakon1.rada.gov.ua>.